Марија Ивановска

Miranda Fricker, Jennfer Hornsby (eds.),
The Cambridge Companion to Feminism in Philosophy,
Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Постојат многу енциклопедии, речници, прирачници кои ја претставуваат феминистичката мисла. Иако го претставуваат феминизмот на најразлични начини, тие секогаш доаѓаат до исходот дека феминизмот е идеолошко–теоретска позиција која гради автентично стојалиште. Она по што се разликуваат е статусот на феминистичката мисла: дали да се прави разлика, на пример, меѓу феминистичка философија наспроти феминизам во философијата или меѓу феминистичка психоанализа наспроти феминизам во психоанализата.

Како што ни кажува името на книгата, овој прирачник ќе се обиде да ни ја прикаже феминистичката мисла во философијата, но тоа не значи дека ќе бидат запоставени и оригиналните феминистички теории. Сепак, текстовите ќе ја третираат феминистичката мисла како елемент присутен во философијата, што на книгата ѝ дава еден критички тон. Претставен со десет текстови пишувани од феминистички авторки, прирачникот се занимава со философски теми и позиции присутни во последниве триесетина години. Секој текст обработува класични философски предмети како што се метафизиката, етиката, философијата на науката. Исто така, за првпат, според

Marija Ivanovska

Miranda Fricker, Jennfer Hornsby (eds.),
The Cambridge Companion to Feminism in Philosophy,
Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Ekzistojnë shumë enciklopedi, fjalorë, doracakë të cilët e prezantojnë mendimin feminist. Edhe pse e prezantojnë feminizmin në shumë mënyra nga më të ndryshmet, ato gjithmonë vijnë te përfundimi se feminizmi është pozitë ideologjike-teorike e cila ndërton një vendqëndrim autentik. Ajo sipas të cilës dallohen është statusi i mendimit feminist: a të bëhet dallim, për shembull, midis filozofisë feministe përkundër feminizmit në filozofi ose midis psikanalizës feministe përballë feminizmit në psikanalizë.

Siç na tregon emri i librit, ky doracak do të orvatet të na e tregojë mendimin feminist në filozofi, por kjo nuk do të thotë se do të lihen anash edhe teoritë origjinale feministe. Megjithatë, tekstet do ta trajtojnë mendimin feminist si element i pranishëm në filozofi, gjë që librit i jep ton kritik. I prezantuar me dhjetë tekste të shkruara prej autoreve feministe, doracaku merret me tema e pozita filozofike të pranishme në tridhjetë vjetët e fundit. Çdo tekst përpunon lëndë klasike filozofike siç janë metafizika, etika, filozofia e shkencës. Gjithashtu për herë të parë, sipas njohurive të mia nga literatura feministe, është një pjesë e nënshkruar nga Suzan Xhejms (Susan James) dhe Naomi Shemen (Naomi Schemen).

моите увиди во феминистичката литература, постои дел потпишан од Сузан Џејмс (Susan James) и Наоми Шемен (Naomi Schemen).

Оргиналноста на ваквиот потег се состои во тоа што многу од феминистичките размисли за теми кои се однесуваат на философијата на умот, феминистичките автори ги сместуваа во домените на епистемологијата, философијата на науката или психологијата. Можеме слободно да кажеме дека тоа претставува една од најголемите грешки на феминистичката мисла. Философијата на умот како посебна философска дисциплина се јавува во моментот кога јасно се идентификуваа чисто епистемолошките теми од една, и теоретскиот интерес на психологијата од друга страна. Последниве дваесетина години, умот, посебно прашањето на свеста, станува централна философска тема која во себе ги инкорпорира тековните метафизички позиции од најразлични философски дисциплини.

Текстот на Сузан Џејмс насловен како „Феминизмот и философијата на умот – прашање на персоналниот идентитет“ претставува обид за вклучување на феминистичките стојалишта во под-тематските области на философијата на умот, како што се прашањето на идентитетот, меморијата, прашањето на телото. „Феминизмот и философијата на умот – против физикализмот“ е насловот на текстот на Наоми Шемен, кој се занимава со релевантноста односно ирелевантноста на феминистичките теории за емоциите, телото, психичкото и физикализмот како посебна оригинална позиција во рамките на философијата на умот. Би можеле да кажеме дека текстовите претставуват чекор напред кон присуството на феминистичката мисла во современите теории на умот, па дури и кон создавање на оригинална феминистичка позиција во меѓутематските области.

Origjinaliteti i një hapi të tilëë qëndron në faktin se shumë nga përsiatjet feministe për tema që kanë të bëjnë me filozofinë e mendjes, autorët feministë i vendosnin në domenet e epistemologjisë, filozofisë së shkencës ose psikologjisë. Lirisht muind të themi se kjo paraqet njërin nga gabimet më të mëdha të mendimit feminist. Filozofia e mendjes si disiplinë e veçantë filozofike paraqitet në momentin kur identifikoheshin temat e pastra epistemologjike nga njëra anë dhe interesimi teorik i psikologjisë nga ana tjetër Në njëzet vjetët e fundit. mendja, veçançërisht çështja e vetëdijes, po bëhet temë qendrore filozofike e cila në vete i inkorporon pozitat aktuale metafizike nga disiplinat më të ndryshme filozofike.

Teksti i Suzan Xhejms-it i titulluar si “Feminizmi dhe filozofia e mendjes - çështje e identitetit personal” paraqet një orvatje për inkuadrimin e qëndrimeve feministe në lëmenj nëntematikë të filozofisë së mendjes, siç janë çështjet e identitetit, memories, çështja e turpit. “Feminizmi dhe filozofia e mendjes - kundër fizikalizmit” është titulli i tekstit të Naomi Shemen-it, i cili merret me relevancën përkatësisht irelevancën e teorive feministe për emocionet, trupin, pikiken dhe fizikalizmin si pozitë e veçantë origjinale në suazat e filozofisë së mendjes. Do të kishim mundur të themi se tekstet paraqesin një hap përpara drejt pranisë së mendimit feminist në teoritë bashkëkohore të mendjes, madje edhe kah krijimi i pozitës origjinale feministe në lëmenjtë ndërtematikë.

Përkthim: Lindita Ahmeti